

Testy w biznesie

Standardy a praktyka

Konferencja twórców, wydawców i użytkowników testów

Organizatorzy

POLSKA FUNDACJA
BADAŃ NAD ZARZĄDZANIEM

Partner Merytoryczny

Patroni Medialni

personel
zarządzanie

HR|News
WWW.HRNEWS.PL

Puls
Biznesu

WIESZJAK.PL

Centrum Konferencyjne w Serocku

11 marca 2011

DLACZEGO TRZEBA ADAPTOWAĆ TESTY?

Prof. dr hab. Anna Matczak

Pracownia Testów Psychologicznych PTP

Definicja

Adaptacja kulturowa testu to przystosowanie jego oryginalnej wersji do innej specyfiki kulturowej, dokonywane przy przenoszeniu narzędzia stworzonego i funkcjonującego w jednym kraju do innego kraju.

Co może wymagać zmiany w procesie adaptacji testu?

- ❖ Język testu
- ❖ Treść testu
- ❖ Skale kontrolne
- ❖ Forma testu
- ❖ Normy
- ❖ Rodzaj formułowanych wniosków interpretacyjnych
(związany z trafnością testu)

Język testu

- ❖ Testy często wymagają znajomości języka w stopniu przysługującym „*native speakers*”
- ❖ Adaptacja zwykle wymaga przekładu
- ❖ Równoważność lingwistyczna jest trudna do osiągnięcia
- ❖ Równoważność lingwistyczna $\neq$ równoważność psychologiczna

Przykład zadania testowego

Które słowo nie pasuje do pozostałych?

gull swallow swift duck starling

Przekład:

mewa jaskółka jerzyk kaczka szpak

Co określa treść testu?

Przejawy mierzonych cech

- ❖ Testy inteligencji i zdolności: określone **umiejętności i wiedza**
- ❖ Kwestionariusze osobowości: określone **zachowania i preferencje**

Treść testu

Ta sama cecha (lub zdolność) może mieć w różnych kulturach różne przejawy

i

takie same zachowania (preferencje, umiejętności, wiedza) mogą być w różnych kulturach przejawami różnych cech.

Konieczność znalezienia specyficznych kulturowo wskaźników tego, co ma być mierzone.

Przykłady różnic kulturowych wymagających modyfikowania treści testów

- ❖ Różna dostępność (powszechność) wiedzy stanowiącej o treści zadań testowych
- ❖ Różna częstość określonych zachowań czy form aktywności
- ❖ Różny stopień aprobaty – dezaprobaty społecznej określonych zachowań czy cech

Przykłady cech ocenianych jako pozytywne

Tylko przez Polaków

- serdeczny
- kulturalny
- dobrze wychowany
- bezinteresowny
- uprzejmy

Tylko przez Amerykanów

- wszechstronny
- zorganizowany
- niezwykły
- logiczny
- wnikliwy

Przykłady cech ocenianych jako negatywne

Tylko przez Polaków

- agresywny
- złośliwy
- samolubny
- porywczy
- niecierpliwy

Tylko przez Amerykanów

- słaby
- niewytrwały
- pruderyjny
- roztrzepany
- o wąskich zainteresowaniach

Co wynika z różnic kulturowych w zakresie wartościowania zachowań?

- ❖ Zachowania czy preferencje uwzględnione w pytaniach oryginalnych i adaptacji powinny być zrównoważone pod względem stopnia pozytywności – negatywności i obciążenia aprobatą społeczną.
- ❖ Zmiany mogą wymagać skale kontrolne.

Przykłady różnic kulturowych wymagających modyfikowania formy testu

- ❖ Różna powszechność doświadczeń osób badanych testami i różna znajomość terminów psychologicznych
- ❖ Różnice w zakresie form grzecznościowych
- ❖ Różnice w tendencji do potakiwania lub zaprzeczania
- ❖ Różnice w zakresie korzystania z dostarczonej skali odpowiedzi
- ❖ Różnice w „pośpiechu życia” i stosunku do czasu
- ❖ Różnice w zakresie gramatyki

Przykład różnic gramatycznych utrudniających adaptację kwestionariuszy anglojęzycznych

I never initiate a conversation with strangers.

YES NO

Nigdy nie nawiązuję rozmowy z nieznajomymi.

TAK NIE

Czym są normy do testu?

Normy = statystyczny układ odniesienia, pozwalający na ocenę wysokości wyniku na tle wyników innych osób.

Nasilenie cech w różnych grupach kulturowych może być różne.

Normy muszą być opracowane na próbie reprezentatywnej dla tej populacji, na której tle mają być oceniane osoby badane.

Przykłady cech, w których zakresie stwierdzono różnice kulturowe:

- ❖ umiejscowienie poczucia kontroli, potrzeba osiągnięć i tendencja do rywalizacji
- ❖ preferowane style kierownicze i orientacja na zadania vs na współdziałanie
- ❖ potrzeba aprobaty społecznej
- ❖ cechy temperamentu
- ❖ poczucie dobrostanu
- ❖ neurotyczność

Co można przewidywać na podstawie wyników testu?

Trafność prognostyczna – szczególnie ważna dla praktyki.
To, jakie cechy czy zdolności decydują o przystosowaniu i sukcesach, zależy od:

- rodzaju aktywności (np. rodzaju zawodu, stanowiska pracy),
- środowiska (np. kultury organizacyjnej).

Konieczność określenia trafności testu w odniesieniu do konkretnych zastosowań w określonych realiach kulturowych.

Trudność prac nad adaptacją

- ❖ Dylemat: zmienić jak najmniej (by zachować „tożsamość” testu), a zarazem zmienić wszystko, czego wymagają różnice kulturowe.
- ❖ Brak „twardych” kryteriów przy wprowadzaniu zmian (częsta konieczność polegania na „wyczuciu”); możliwość weryfikowania zmian dopiero **po** czasochłonnych i kosztownych badaniach.

Rozwiązanie alternatywne: **tworzenie własnych testów** (zwłaszcza na użytek praktyki).